

Holdészlelők maratoni találkozója

A Polaris Csillagvizsgáló újabb sikeres rendezvénynek, a Holdészlelők találkozójának adott otthont április 12-én. A találkozó apropóját az adta, hogy pontosan 20 éve, 1988-ban született meg a holdrovat, Kocsis Antal kezdeményezésére. Az utóbbi időben szinte újra reneszánszát éli a Hold megfigyelése, beleértve a rajzolást és a fotózást is.

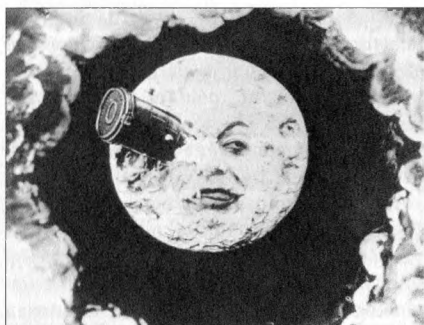
A hónapnak megfelelő, vagyis változó-kony, szeles időjárás fogadott bennünket. A barátságosan idő mégsem rettentette el a vendégeket, akik 3 generációt képviseltek az ország minden tájáról. Az egész napos programot a Magyar Csillagászati Egyesület főtitkára, Mizser Attila, majd a rovat jelenlegi vezetője, Görgei Zoltán nyitotta meg a teltházas előadótérben.

Elsőként Bartha Lajost köszönthettük, aki a „Mit is kezdünk a Holddal?” című előadásában arra buzdította a Hold iránt érdeklődőket, hogy igyekezzenek valamilyen létezőséggel élni, amellyel még részletesebben megismerhetik égi kísérőnket. Szerinte a rajzolásnak éppúgy megvan a maga szépsége, mint a CCD-s detektálásnak. Úgy vélte, hogy az időszakos holdjelenségeket (TLP-eket) érdemes volna tudatosabban megfigyelni.

„Így kezdődött...” c. előadásában Kocsis Antal mutatott be régi szép rajzokat és saját digitális felvételeket. Az archívum megtekintése közben kedves emlékeket osztott meg velünk az előadó.

A szimbólumok és mítoszok világának rejtelmeibe Sánta Gábor vezetett bennünket, aki régészeti ásatások és feljegyzések segítségével tárta fel az őskor emberének Holdhoz és csillagokhoz fűződő viszonyát. A bemutatott illusztrációk között a legmegdöbbentőbb az a korai rajz volt, amely a Plejádok, a Holdsarló és a Bika csillagkép együttállását örökítette meg.

A III. évezredben tervezett „mosógép méretű” szondákat, valamint a sikeres és

Részlet Georges Méliès Utazás a Holdba c. filmjéből (1902)

kevésbé eredményes kutatóprogramokat ismertette velünk Horvai Ferenc, a Magyar Űrkutatási Iroda munkatársa.

Az ebédszünetben elfogyasztottuk a finom szendvicseket és süteményeket, illetve elkészült a hivatalos csoportkép. A tavasz virágillatú levegőjétől felfrissülve ültünk be a délutáni előadásokra.

A várakozás izgalma töltötte meg az előadótérmet, mire Rómer Péter végre lerántotta a leplet művéről, a Kepler-kráterről készült diorámájáról. A tehetséges fiú 6 évesen döntötte el, hogy szabadidejét a modellezésnek fogja szentelni. Szép pillanatok lehettünk tanúi, amikor Bartha Lajos tiszteletét kifejezve elismerő kezét nyújtott az ifjú modellezőnek.

A rajzolás technikai és emberi tényezőit elemezte Sánta Gábor, majd praktikus tanácsokkal látott el bennünket. Kiemelte, hogy a rajzolás mindenekelőtt jó móka, miközben számtalan részletet megismerhetünk.

A maratoni észlelés nyertese Velkei Szabolcs, aki 15 órányi kitaró grafikai munkájával az egész megvilágított holdfelszínt papírra „vetette”. Honlapján izelítőt mutatott be azokból a digitális fotóiból, amelyeknél a zavaró hatásokat, zajokat egy általa tervezett és a jövőben továbbfejlesztésre szánt számítógépes programmal küszöböli ki.

Dinamikus előadás következett Tóth Imrétől, aki az üstökös kutatás mellett az időszakos holdbéli jelenségekkel (TLP) is foglalkozik. Szétválasztotta a holdi meteoritbecsapódásokat és az általuk okozott fényjelenségeket a valódi TLP-től (gázkiáramlások, talajelszíneződések, stb.). Magánvéleménye szerint elképzelhető a párhuzam a kétféle jelenség között, például egy nagyobb test becsapódása holdrengést okozhat, aminek következményeként talajcsuszamlások keletkezhetnek.

A digitális holdészlelés egyik kiváló képviselője, Ladányi Tamás elhozta nekünk válogatott képeit. Úgy vélte, hogy minőségi fotókat csak akkor készíthetünk, ha a felvételeket megelőző lépéseket tudatosan előkészítjük. Ha nem tervezünk előre, akkor hiába rendelkezünk a legjobb műszerekkel és képszerkesztő programokkal, munkánk nem térül meg.

Holddal kapcsolatos vetélkedőn kapott oklevél emlékül a Magyar Csillagászati Egyesületnek ajándékozta.

Programzárásként egy 12 perces némafilmet mutatott be Mizser Attila. Georges Méliès filmtörténeti mérföldkőnek számító műve, az 1902-ben készült Utazás a Holdba című alkotás kevésbé tudományos, ma már sokkal inkább humoros. A tudósok megszavazzák a holdrautazást. Keményen felkészülnek rá, csinos hölgyek töltik meg az ágyút, amivel kilövik a vállalkozókat a „Holdba”. Kísérőnkön hó esik, óriás gombák nőnek mindenütt – még az elvetett esernyőből is –, és hirtelen szörnyek támadják meg az utazókat, akik varázslatos módon legyőzik a holdlakókat. Végül hőseink egyike az „úrhajót” a mélybe rántja maga után, és ezzel visszatérnek (leesnek) a Földre.

A vendégkönyv szerint közel 50 fő vett részt a színes, tartalmas és egyben jó han-

Utazást tettünk a múltba, amikor Ponori Thewrewk Aurél az Élet és Tudomány egyik régi számában megjelent cikkét idézte fel. A Hold felszínén kialakult árapály erőket szimulálta, majd az általuk létrehozott krátereket (megjegyzése szerint inkább körhegyeket vagy gyűrűshegyeket) mutatta be. Kísérleteihez viaszt használt, és rendkívül hűen tükrözte vissza a holdbéli jelenségeket.

A következő előadást megelőző technikai szünetben Gyimesi Ferenc egy 1960-as, a

gulatú, maratoni hosszúságúra sikeredett programon. A közös esti észlelésre sajnos a borult időjárás miatt nem került sor. Reméljük, mindenki olyan élményekkel tért haza a találkozóról, ami ösztönzést ad arra, hogy újra vagy továbbra is figyelje Holdunkat, ami örökre kimeríthetetlen örömforrás marad mind az amatőrcsillagászok, mind a laikusok számára.

Tóth Marietta